

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

"Стародавня Спарта"

(записати число та тему уроку в
зошит)

План

1. Географічне положення та природні умови;
2. Виникнення держави;
3. Державний устрій;
4. Побут спартанців;
5. Спартанське виховання.

1. Географічне положення та природні умови.

Спарта знаходилась у південній частині Балканського півострова – в Пелопоннесі. Південь Пелопоннесу, де була стародавня Спарта, – це Лаконська долина, зрошувана рікою Еврот, близько 30 км завдовжки і 10 км завширшки. З півночі вона була оточена високими горами, а з півдня болотами, які тяглися до самого моря. Для Лаконської долини характерні родючі землі, гарні пасовища, схили гір, покриті лісами, дикоростучими фруктовими деревами та виноградниками. Однак незначна площа цієї долини і відсутність зручних гаваней сприяли, з одного боку, замкненості місцевого населення, а з іншого – спонукали до загарбницьких походів на своїх сусідів, зокрема на західну територію Мессенію.

СТАРОДАВНІЙ ПЕЛОПОННЕС

2. Виникнення держави.

У Стародавній Греції, як відомо, виникло багато держав, але греки, підкреслюючи значення двох найбільших із них, говорили, що Греція стоїть на двох ногах: одна нога — Афінська держава, друга ж — Спарта.

Згадайте, що таке держава?

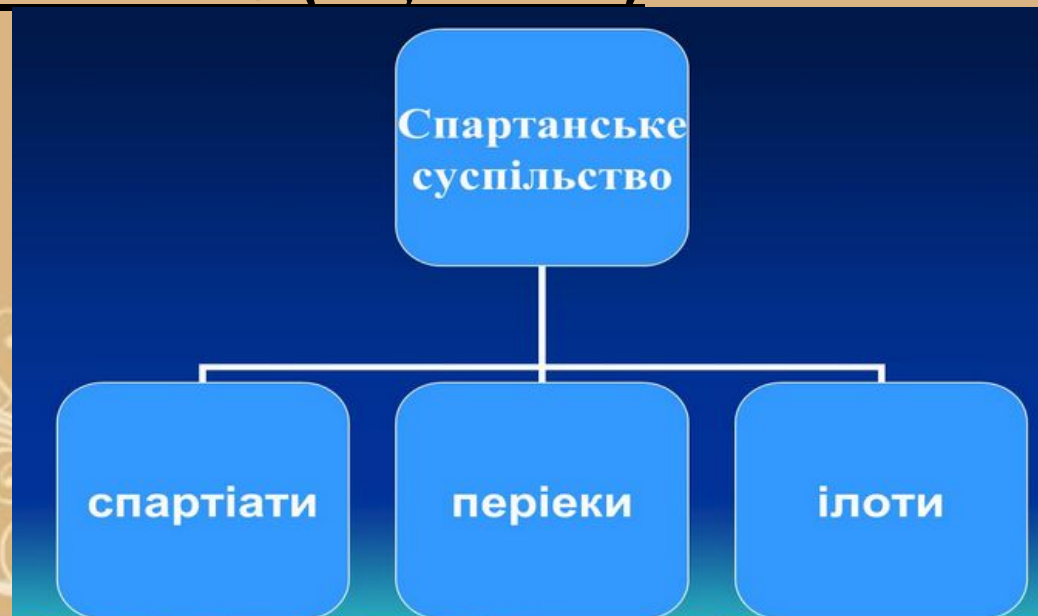
У XI ст. дорійці завоювали півострів Пелопоннес. Тут близько 900р. до н.е. вони заснували поселення Спарта, яке згодом перетворилося на місто – державу. Спарту, що об'єднала під своєю владою навколишні землі в місцевості Лаконіка, ще називали Лаконікою або Лакедемоном.

Завдання 1:

1. Опрацювати ст. 147 – 148 (пункт 1)

2. Записати схему і дати визначення:

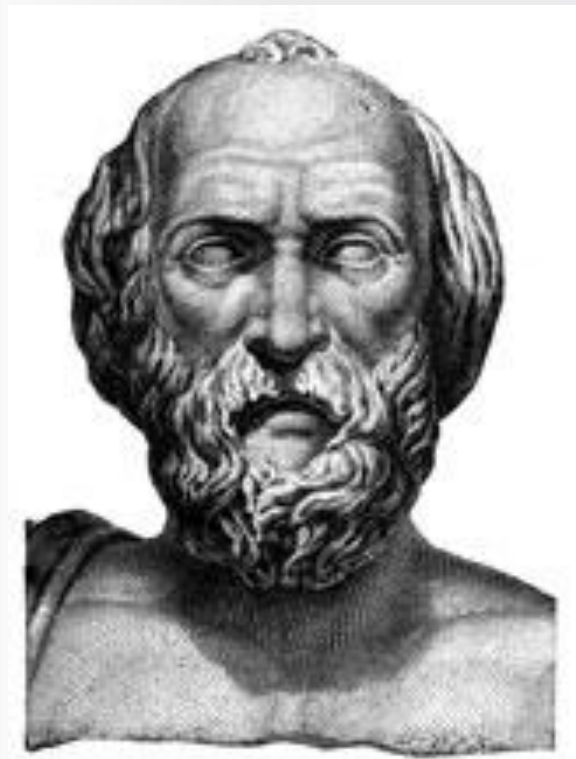
- *Спартіати – це*
- *Періеки – це*
- *Ілоти – це*

3. Спартанське суспільство.

Багато суспільно-політичних і державно-правових інститутів Спарти пов'язують з іменем легендарного мудреця і законодавця **Лікурга**, в образі якого злилися, згідно з легендою, риси людини і бога (VIII ст. До н. Е.). Лікург, який був дядьком і вихователем спартанського царя, за повелінням дельфійського оракула склав збірник законів — **ретру** (буквально — "угоду"), оскільки в суспільстві на той час значно поглибилася майнова диференціація, загострилися соціальні відносини, зростало незадоволення бідноти, почалися заворушення. Закони ці мали на меті згладити гострі суперечності, стабілізувати основи суспільного ладу й державного устрою країни.

■ За переказами, Лікурґ поділив усю територію Спарти на дев'ять чи десять тисяч рівних ділянок (клерів) за кількістю спартанців-чоловіків, котрі становили ополчення. Кожен за жеребкуванням отримав ділянку, якою користувався, але не міг розпоряджатися (купувати, продавати, дарувати тощо). Вважаючи свою місію виконаною, він покинув країну, взявши з громадян присягу не порушувати встановлених законів і порядків. Після смерті Лікурґа йому в Спарті збудували храм та оголосили героєм і богом. Згодом ім'я Лікурґа для спартанців стало символом справедливого та ідеального вождя, патріота.

Завдання 2

1. Опрацювати історичні джерела на ст. 148 – 149 (за Лікурга).
2. Виписати в зошит заходи які здійснив Лікург в Спарті.

4. Побут спартанців

Всі повнолітні спартіати об'єднувалися в "общину рівних", що була військовою громадою з колективною власністю і колективною робочою силою. Всі її члени вважалися рівноправними. Матеріальну основу общини становила земля, яку обробляло підкорене населення — ілоти. Сам спартанець не міг займатися господарством, працювати. Він повинен був мешкати у столиці, яка була, по суті, військовим табором.

Весь лад і все життя в Спарті мали військовий характер.

Побут мирного часу спартанців мало чим різнився від умов воєнного часу. Більшу частину часу спартанці-воїни проводили разом в укріпленому таборі. Займалися військовими вправами, гімнастикою, фехтуванням, боротьбою, бігом тощо. Кожен спартанець щомісяця вносив певну кількість продуктів для спільних трапез — так званих сиситій, участь в яких була обов'язковою. Нікому не дозволялось харчуватися вдома. Обов'язковою стравою на цих трапезах була так звана "чорна юшка" — суп зі свинячих кісток з обрізками м'яса, зварений в бичачій крові, куди додавали зелень і рідину з нутрощів чорної каракатиці, ця страва нібито додавала сили й мужності.

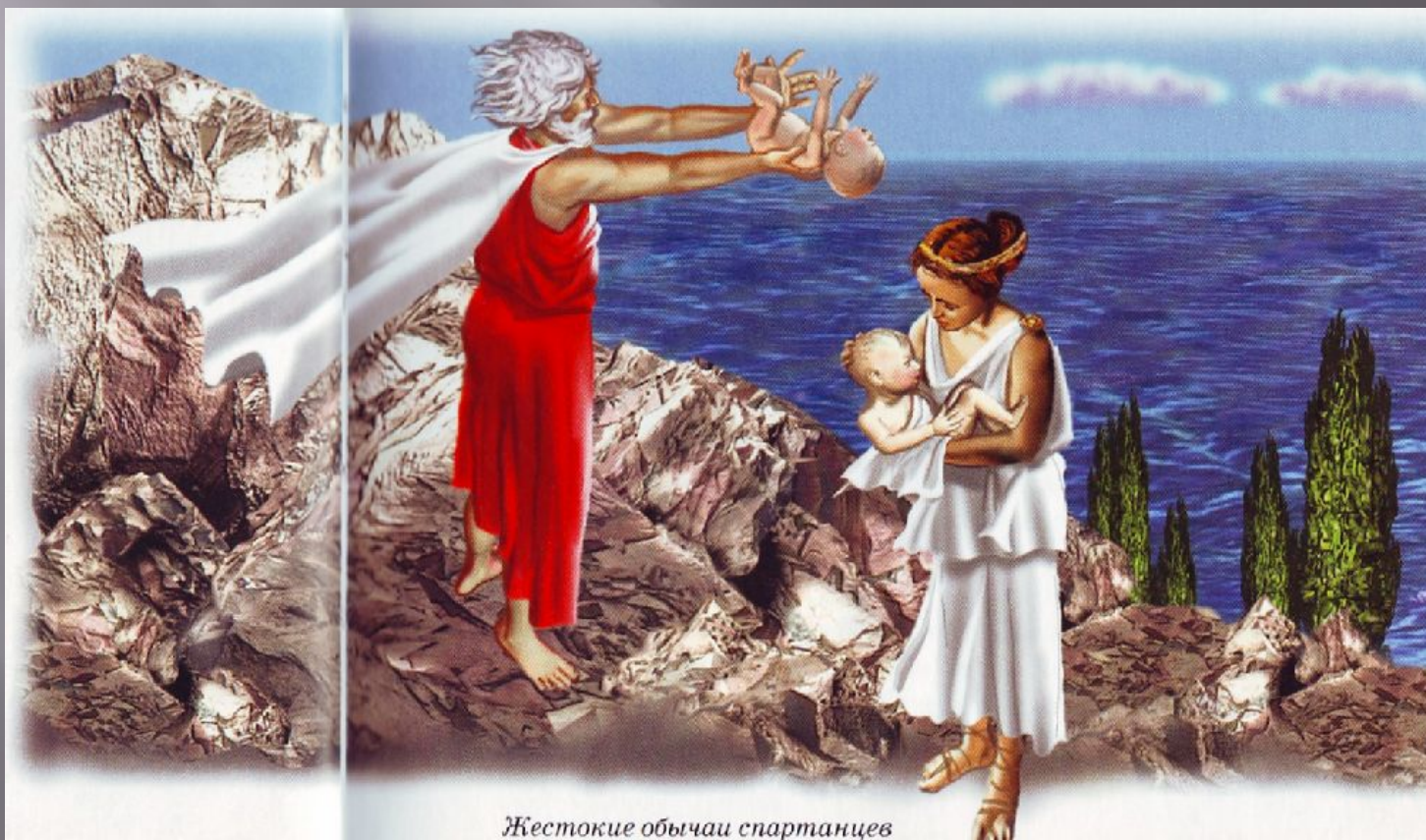

5. Спартанське виховання.

Виховання дітей у Спарті було справою держави. Новонароджену дитину батько повинен був принести геронтам, які вирішували: жити їй чи ні. Якщо дитина була слаба, мала фізичні вади, то її вбивали (скидали у скелясте урвище). Залишали тільки міцних і здорових дітей, з яких виростали добрі воїни і матері. З семирічного віку хлопчиків забирали в батьків, об'єднували у спеціальні загони по 10 – 15 дітей, так звані агели — "стада" і віддавали у спеціальні табори, де вони під керівництвом спеціальних вихователів (педономів) і старших підлітків — іренів проходили спеціальну виучку, ставали фізично загартованими, нечутливими до болю, голоду, втоми.

Виховували почуття глибокого патріотизму, дисциплінованості, безумовного підпорядкування наказам властей і командирів. Дітей привчали споживати грубу, абияку їжу, одягатися у грубий, невибагливий одяг, спати на твердому ліжку або без нього, у простих будинках (без вікон і дверей) чи просто неба.

Жестокие обычаи спартанцев

Діти постійно перебували разом: вчилися грамоти, гралися, їли, спали. Голови стригли їм наголо, ходили босі. Голодним дозволялося самим добувати собі додаткову їжу, навіть шляхом крадіжки. Але спійманих на цьому жорстоко били. Хлопці купались і мились тільки в холодній воді, нічим не змащували свого тіла. У старшому віці і до 20 років починався війський вишкіл. Хлопців вчили скромності, невибагливості, лаконічності — висловлюватись просто, коротко.

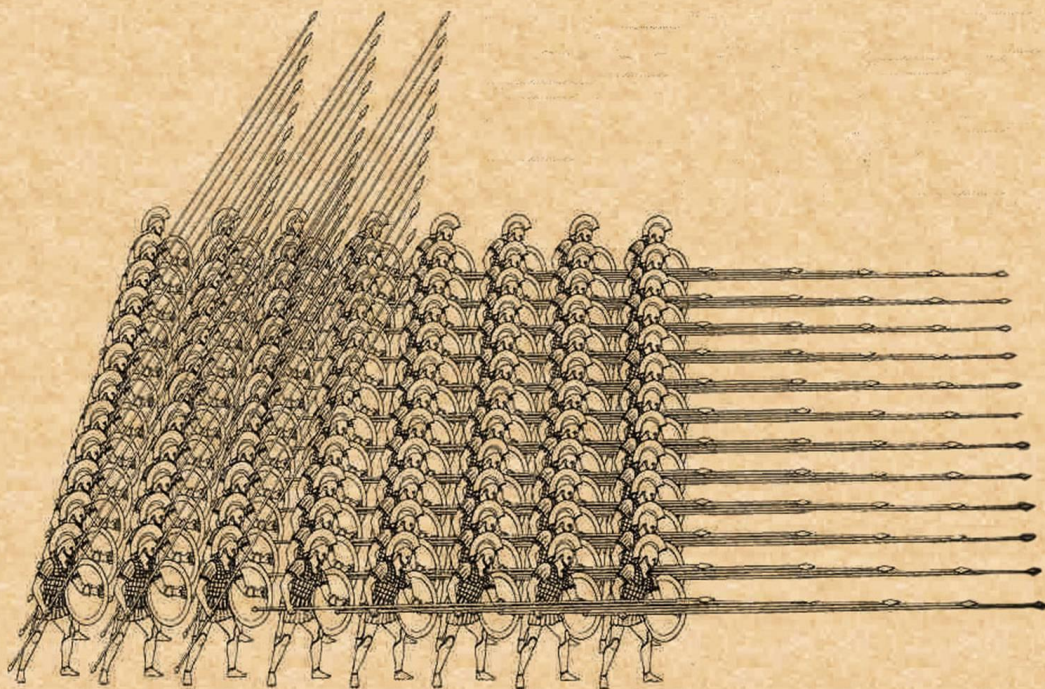

Значну увагу в Спарті приділяли й вихованню жінок, які посідали в суспільстві вельми своєрідне становище. Молоді спартанки до заміжжя вчилися грамоті, веденню домашнього господарства, займалися тими ж фізичними вправами, що й юнаки. Гімнастикою, бігом, боротьбою, киданням диска, дротика тощо. Виховання важливою державою вважалося їхнім обов'язком батьківщини. Однією з обов'язків спартанки цілком виконувати сімейним обов'язком була парна сім'я, мало пережитків бездітні шлюби рідного чоловік міг брати жінку з іншого боку, інколи жінки могли мати спільного чоловіка, якому сподобалася жінка друга, за згодою чоловіка ділити її з ним.

Найбільший спадок Спарта залишила у військовій справі. Дисципліна — необхідний елемент будь-якої сучасної армії. Бойовий стрій спартанців — попередник фаланги армії Александра Македонського, а також далекий родич сучасного розгорнутого ланцюга піхоти.

Значний вплив Спарта спричинила і на гуманітарні сфери людського життя. Спартанська держава – прообраз ідеальної держави, описаної у діалогах Платона. Відвага *трьохсот спартанців* у битві при Фермопілах була темою для багатьох літературних творів, сучасних кінострічок. Слово *лаконічний*, у значенні малослівної людини, походить саме від назви країни спартанців Лаконії.

Завдання 3

1. Опрацювати параграф 32.
2. Скласти кросворд або ребус за матеріалом відповідного параграфа і презентації.
3. Порівняйте особливості життя в Афінській та Спартанській державі (у формі відкритої відповіді, до 10 речень).

(Всі завдання виконувати в зошиті!!!)

